



Funded by
the European Union



Promoting Universal
Access to **Clean Water**

PREDLOG ZA POLITIKU #3

Bezbednost Vode za Piće na Kosovu



Let's do it  Peja!

ODRICANJE ODGOVORNOSTI

Ova publikacija je deo projekta „Promovisanje Univerzalnog Pristupa na Čistu Vodu“, koji finansira Evropska Unija Kancelarija na Kosovu, a sprovodi Let's Do It Peja. Stavovi, mišljenja i preporuke izneti u ovoj publikaciji su stavovi autora i ne predstavljaju nužno stavove Evropske Unije Kancelarija na Kosovu.

PREDLOG ZA POLITIKU

Bezbednost Vode za Piće na Kosovu

Avgust 2023

SADRŽAJ

LISTA E FIGURAVE.....	V
SHKURTESAT	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
HYRJE - SIGURIA E UJIT.....	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
ASPEKTET LIGJORE DHE INSTITUCIONALE.....	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
GJENDJA AKTUALE DHE SFIDAT	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
1. Siguria e ujit që furnizohet nga sistemet publike të ujësjellësit të cilat menaxhohen nga KRU-të.....	4
2. Siguria e ujit që furnizohet nga sistemet e ujësjellësit të cilat nuk menaxhohen nga KRU-të	6
3. Siguria e ujit që furnizohet nga burimet individuale të ujit (puset, etj.).....	7
POLITIKA E REKOMANDUAR	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
REFERENCAT	10

LISTA FIGURA

<i>Figura 1. Pijaća voda</i>	<i>1</i>
<i>Figura 2. Logo Nacionalnog Instituta za Javno Zdravstvo na Kosovu</i>	<i>3</i>
<i>Figura 3. Ikona SDG 6.....</i>	<i>4</i>
<i>Figura 4. Jedna od 7 regionalnih kompanija za snabdevanje pijaćom vodom na Kosovu</i>	<i>5</i>
<i>Figura 5. Bunar za pijaću vodu u selo Polac, Srbica.....</i>	<i>7</i>

AKRONIMI

RAVU	Regulatorni Autoritet za Vodne Usluge
NIJZ	Nacionalni Institut za Javno Zdravlje
RKV	Regionalna Kompanija za Vodu
MŽSPPI	Ministarstvo za Voda i Životnu Sredinu, Prostorno Planiranje i Infrastrukturu
SYO	Svetska Zdravstvena Organizacija
OUN	Organizacija Ujedinjenih Nacija
UVKP	Udruženje Vodovodnih i Kanalizacionih Preduzeća
UA	Administrativno Upustvo

UVOD – BEZBEDNOST VODE

Voda je neophodna za život. Bezbednost i kvalitet vode su od fundamentalnog značaja za razvoj i dobrobit ljudi. Obezbeđivanje pristupa čistoj i bezbednoj vodi jedno je od najefikasnijih sredstava za unapređenje zdravlja i smanjenje siromaštva. Shodno tome, snabdevanje dovoljnom, bezbednom vodom i pristup njoj moraju biti dostupni svima.

Poboljšanje pristupa bezbednoj vodi za piće nudi brojne zdravstvene prednosti. To je zbog značaja vode za održavanje higijene i, s druge strane, zbog toga što su mnoge bolesti posledica kontaminacije vode za piće, što predstavlja značajan problem za zdravlje ljudi. Najugroženije kategorije za ove vrste bolesti su odojčad, deca i stari.



Figura 1. Pijaća Voda

Voda za piće se snabdeva u različitim oblicima: iz javnih vodovoda kojima gazduju javne kompanije (RVK), iz seoskih vodovoda kojima ne gazduju javna preduzeća, iz pojedinačnih sistema (bunari, izvori i sl.).

Bezbedna voda za piće je voda koja ne predstavlja nikakav rizik po zdravlje čak ni kada se konzumira tokom celog života.

Snabdevanje vodom je suočeno sa brojnim rizicima, koji stvaraju značajne probleme velikim i malim sistemima vodosnabdevanja. Među ovim rizicima su kontaminacija patogenima, kontaminacija hemijskim proizvodima poljoprivrede, pojava algi kao rezultat visokih temperatura i eutrofikacija. Ovo poslednje – eutrofikacija – je zapravo 'starenje' vodenog ekosistema kao što je jezero, koje je rezultat povećanja koncentracije organske materije (fosfora i azota), a koje se manifestuje pojavom algi i mikroskopskih organizama na površini vode što sprečava prodor sunčeve svetlosti i apsorpciju kiseonika u vodi.

Identifikacija i upravljanje ovim rizicima su izuzetno važni za sprečavanje i ublažavanje negativnih posledica ovih pretnji.

Kvalitet i bezbednost vode za piće koja se snabdeva preko javnih vodovodnih sistema kojima upravljaju regionalne vodovodne kompanije (RVK) je generalno dobar. Tako je u 2021. godini velika većina analiziranih uzoraka (99,16% u skladu sa mikrobiološkim parametarskim vrednostima, dok je 98,42% u skladu sa vrednostima hemijskih parametara) u sistemima vodosnabdevanja kojima upravljaju RVK bila u skladu sa standardima kvaliteta utvrđenog

važećim zakonodavstvom¹, isti kao i prethodnih godina (2021–98,1%, 2020. 99,4%, 2019. 98,8% itd.)²

Međutim, u nekim opštinama (kao što je opština Klina³) i u nekim slučajevima (kao što je bio slučaj u nekim selima opštine Dečani⁴ (Prilep, Irznić, Glođan, Gramaćel, Babaloć, Rastavice), u julu 2021, bilo je problema u pogledu kvaliteta i bezbednosti vode za piće. Naročito najveći problemi u vezi sa kvalitetom vode za piće su u slučajevima sistema vodosnabdevanja kojima ne upravljaju RVK i u slučajevima pojedinačnih bunara.

PRAVNI I INSTITUCIONALNI ASPEKTI

Pravni i institucionalni okvir za kvalitet vode za piće na Kosovu je prilično dobro konsolidovan.

Pravni okvir za kvalitet vode za piće utvrđen je [Zakonom br. 2/L-78 o javnom zdravlju](#) usvojenom od strane Skupštine Kosova 2008 godine i podzakonskim aktom ([Administrativno Uputstvo \(AU\) br. 10/2021 o Kvalitetu Vode za Ljudsku Potrošnju](#)) koje je usvojila Vlada 2021 godine, koja u skladu sa ovim zakonom predstavljaju zakonodavstvo kojim se reguliše kvalitet vode na Kosovu. Ovo AU je u potpunosti transponovala relevantnu direktivu EU o kvalitetu vode za piće⁵.

U međuvremenu, relevantno zakonodavstvo za zaštitu izvora vode koji se koriste za vodosnabdevanje se sastoji od [Zakona br. 04/L-147 za Vode Kosova](#) i podzakonskog akta ([Administrativno Uputstvo \(AU\) br. 15/2017 za Kriterijume za Određivanje Sanitarnih Zaštićenih Područja Vodnih Dobara](#)) izdao od strane Ministarstva za životnu sredinu, prostornog planiranja i infrastrukture u 2017.

Zakonom o javnom zdravlju definisana je ključna uloga [Nacionalnog instituta za Javno Zdravlje Kosova](#) (NIJZK) za obezbeđivanje kvaliteta vode za piće kao odgovornog organa koji vrši *analizu i procenu kvaliteta, kao i za nadzor i kontrolu vode za piće.*

¹ Prema *GODIŠNJEM IZVEŠTAJU ODELJENJA ZA HUMANU EKOLOGIJU ZA 2022*. GODINU Ministarstvo zdravlja, februar 2023;

² Na osnovu godišnjih izveštaja o učinku pružalaca usluga vode za 2021, 2020, 2019, koje je objavio Regulatorni organ za vodu (ARRU). Preuzet iz: <http://vvv.arru-rks.org/monitorimi/374/raportet-vjetore-te-performances/374>

³ [Annual-Report-Quality-of-drinking-water-in-Kosovo-2017.pdf \(niph-rks.org\)](#) koji je objavio Nacionalni institut za javno zdravlje, jun 2017.

⁴ [2021 Service Provider Annual Performance Report](#) objavljen od RAVU.

⁵ Direktiva (EU) 2020/2184 Evropskog Parlamenta i Saveta o **kvalitetu vode namenjene za ljudsku upotrebu**, od 16. decembra 2020. Preuzeto sa: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020L2184&qid=1692617446411>



Figura 2. Logo Nacionalnog instituta za Javno Zdravlje Kosova (NIJZK)

Sa druge strane, AU za kvalitet vode za piće detaljnije su regulisani svi aspekti koji se odnose na kvalitet vode za piće, uključujući i parametarske vrednosti kvaliteta koje mora da ispunjava voda za piće i kuvanje, kvalitet vode, modaliteti praćenja, radnje koje treba preduzeti u slučaju ugrožavanja kvaliteta vode za piće kao i institucionalne odgovornosti za obezbeđivanje kvaliteta vode za piće. Ovim AU se utvrđuje da voda za piće mora biti zdrava i čista, što znači da:

- (i) ne sme da sadrži nijedan mikroorganizam ili parazit i bilo koju drugu supstancu koja može predstavljati potencijalni rizik po zdravlje ljudi, i
- (ii) da ispuni minimalne zahteve u pogledu mikrobiološkog i fizičko-hemijskog kvaliteta definisane ovom AU.

Ovim AU utvrđuje se obaveza snabdevača vodom (RVK) da izrade *planove bezbednosti vode*. Ovi planovi moraju biti izrađeni na osnovu principa procene i upravljanja rizicima i vodiča koji je pripremio NIJZK. NIJZK sprovodi zakonske obaveze u pogledu kvaliteta vode za piće preko Centra za Vode, kao jedinica u sastavu NIJZK. Centar za Vode, prema AU za kvalitet vode za piće, odgovoran je za preduzimanje neophodnih mera kako bi voda za piće bila zdrava i čista.

Kontrolu i nadzor kvaliteta vode za piće NIJZK sprovodi praćenjem usklađenosti, što obuhvata sve mere kojima se proverava da voda koja se isporučuje potrošačima ispunjava definisane parametarske vrednosti. Kada voda za piće ne ispunjava parametarske vrednosti kvaliteta, Centar za Vode NIJZK mora da obavesti nadležne organe (Opštine, Regulatorni Autoritet za Vodne Usluge) i vodosnabdevača o neusaglašenosti vode sa parametarskim vrednostima, kao i odlučiti i preporučiti dobavljačima vode i nadležnim organima korektivne radnje, uključujući moguća ograničenja u korišćenju vode koja su neophodna za zaštitu zdravlja ljudi.

Praćenje radioaktivnih parametara (Radon, Tricijum i indikativna doza) prema AU za kvalitet vode za piće je u nadležnosti [Agencije za Zaštitu od Zračenja i Nuklearnu Bezbednost \(AZZNB\)](#), koja sada funkcioniše u okviru MŽSPPI. Praćenje ovih parametara je takođe praksa u zemljama

EU i regulisano je relevantnim direktivama EU o kvalitetu vode za piće kako bi se procenilo da li prisustvo radioaktivnih materija u vodi namenjenoj za ljudsku upotrebu predstavlja rizik po zdravlje ljudi, što zahteva delovanje i, kada je potrebno, preduzimanje korektivnih radnji za poboljšanje kvaliteta vode do nivoa koji je u skladu sa zahtevima za zaštitu zdravlja ljudi.

TREKUTNO STANJE I IZAZOVI

Voda odgovarajućeg kvaliteta je osnovni pokazatelj zdravlja i blagostanja jednog društva, a samim tim i od suštinskog je značaja za razvoj jedne zemlje. Kontaminirana voda ne samo da predstavlja neposrednu pretnju po ljudsko zdravlje, već ima uticaj na nivo produktivnosti pojedinca, a samim tim i na ukupni učinak društva.

[Agendum UN za Održivi Razvoj 2030](#), koju je Kosovo takođe usvojilo 2018. godine, definisano je 17 ciljeva održivog razvoja. [Cilj 6 \(SDG 6\)](#) ovog dokumenta glasi: „voda održava život, ali čista i bezbedna voda definiše civilizaciju“. Prvi cilj u okviru ovog cilja (Cilj 6.1) je: „Do 2030 postići univerzalan i pravičan pristup bezbednoj i pristupačnoj vodi za piće za sve“.



Figura 3. Ikona SDG 6

Trenutno na Kosovu preko 90% stanovništva se snabdeva vodom iz javnih vodovodnih sistema. Od ovog broja, 79%⁶ se snabdeva iz javnih vodovodnih sistema kojima upravljaju RVK, dok ostatak iz javnih sistema kojima ne upravljaju RVK (ovi sistemi su 'upravljani' od strane zajednice). Ostatak stanovništva, oko 4%, snabdeva se vodom iz pojedinačnih izvora (bunara).

Procenjuje se da do 2020 približno 76%⁷ svetske populacije imala pristup vodi za piće sa bezbednim upravljanjem.

⁶ Prema Godišnjem izveštaju o učinku pružalaca usluga vode za 2021. godinu, koji je izradio i objavio VSRA-
http://www.arru-rks.org/assets/cms/upload/Annual_ReportPerformancesService_Providers_05.09.2022.pdf

⁷ Prema izveštaju SZO: Stanje vode za piće u svetu: hitan poziv na akciju za ubrzanje napretka u obezbeđivanju bezbedne vode za piće za sve -
<https://www.who.int/publications/i/item/9789240060807>

1. Bezbednost vode koja se snabdeva iz javnih sistema vodosnabdevanja kojima upravljaju RVK

Većinom javnih sistema vodosnabdevanja koji snabdevaju ogromnu većinu stanovništva Kosova (79%, prema WSRA) upravlja sedam RVK. Kvalitet vode koja se snabdeva preko ovih sistema kontroliše snabdevač vodom (odgovarajuća RVK) kao i NIJZK. Vredi istaći da je prema izveštajima NIJZK-a, u poslednjih 6–7 godina, preko 98% ispitanih uzoraka bilo je u skladu sa zakonskim vrednostima parametara.



Figura 4. Jedna od 7 regionalnih kompanija odgovornih za snabdevanje pijaćom vodom na Kosovu

Štaviše, da bi se postigla bezbednost vode za piće, zakonodavstvo zahteva od snabdevača vodom (odgovarajućih RVK) da razviju planove bezbednosti vode na osnovu procene rizika i principa upravljanja rizikom za sve komponente u lancu snabdevanja vodom, od izvora vode do potrošača (do slavine). Ovakav pristup obezbeđivanja kvaliteta vode za piće kroz planove bezbednosti vode, je univerzalni pristup koji se danas primenjuje skoro u celom svetu i preporučuje ga Svetska Zdravstvena Organizacija (SZO). RVK, preko Asocijacije za Vodovodne i Kanalizacione Kompanije (AVKK), već su započeli rad na izradi planova za bezbednost vode, koji moraju biti završeni do kraja 2025 godine.

Kao zaključak, bezbednost vode za piće koja se snabdeva preko sistema vodosnabdevanja kojima upravljaju RVK je na **zadovoljavajućem nivou**, s obzirom da:

- Voda koja se snabdeva preko ovih sistema se tretira i kontroliše od strane snabdevača vodom i nadgleda NIJK. Rezultati monitoringa pokazuju da je kvalitet ove vode dobar – postoji visok stepen (preko 98%) usklađenosti sa parametrima vrednosti kvaliteta;
- Izvorišta sa kojih se napajaju ovi sistemi imaju definisane zone sanitarne zaštite u kojima se primenjuju zabrane i restriktivne mere u skladu sa zakonom, u cilju zaštite izvorišta od zagađivanja;
- Snabdevači vodom (RVK) su u procesu izrade planova za bezbednost vode koji će se baviti svim potencijalnim štetnim materijama i adresiraju se moguće štetne situacije (opasnosti) koje bi potencijalno mogle da ugroze kvalitet vodosnabdevanja. Izrada i naknadna implementacija ovih planova omogućiće postizanje veoma visokog nivoa bezbednosti voda.

2. Bezbednost vode koja se snabdeva iz sistema vodosnabdevanja kojima ne upravljaju RVK

Jedan broj sistema za vodosnabdevanje nije pod upravom RVK. Ovo uključuje značajan broj ruralnih vodovodnih sistema, ali i neke opštine (npr. Parteš, Štrpce). Sistemima vodosnabdevanja u četiri severne opštine takođe ne upravljaju RVK (njome upravljaju opštinska preduzeća koja nisu licencirana od WSRA u skladu sa zakonima na snazi).

Prema WSRA (godišnji izveštaj za 2021⁸), očekuje se da će značajan broj ovih sistema vodosnabdevanja, ukupno 93, biti preuzet od strane RVK.

Voda koja se snabdeva preko ovih *sistema nije kontrolisana od strane vodosnabdevača* (pošto ne postoji licencirani snabdevač vodom kao što je slučaj sa RVK), *i nije pod nadzorom NIJK-a*. Shodno tome, nema informacija o kvalitetu vode koju snabdevaju ovi sistemi. Takođe, izvorišta sa kojih se napajaju ovi sistemi nemaju definisana zaštićena područja izvorišta, te se za ove izvorišta ne sprovode zaštitne mere u skladu sa važećom zakonskom regulativom za zaštitu vodnih izvorišta.

U zaključku, bezbednost vode koju snabdevaju sistemi vodosnabdevanja kojima ne upravljaju RVK **nije na odgovarajućem nivou** pošto ne podleže nikakvoj kontroli i nadzoru od strane relevantnih institucija i zaštitne mere se ne primenjuju na vodnim izvorima iz kojih se ovi sistemi snabdevaju. Stoga, pitanje bezbednosti vode za piće kojom se snabdevaju ovi vodovodi moraju sa dužnom ozbiljnošću da se pozabave nadležni organi kako bi se sprečilo ugrožavanje zdravlja stanovništva usled moguće kontaminacije vode za piće koja se snabdeva od ovih sistemima.

⁸ [Report on the Level of Services 2021.pdf \(arru-rks.org\)](#)

3. Bezbednost vode koja se snabdeva iz pojedinačnih izvora vode (bunari i sl.)

Deo stanovništva (oko 4%) koji se snabdeva iz individualnih sistema vodosnabdevanja (bunari, izvori itd) je najugroženiji u pogledu bezbednosti vode. Na osnovu brojnih javnih saopštenja NIJZK-a, većina slučajeva bolesti koje se prenose vodom (kao što je dijareja) dolazi sa područja koja se snabdevaju iz pojedinačnih vodovodnih sistema. To je zbog toga što su bunari iz kojih se ova kategorija stanovništva snabdeva često plitki i samim tim nezaštićeni od zagađenja sa površine zemlje (organska i neorganska zagađenja) i gotovo da nemaju zaštitne mere koje bi u tim slučajevima trebalo primeniti.

Voda kojom se snabdevaju ovi sistemi ne podleže sistematskoj kontroli nadležnih institucija - osim retke kontrole koja se može obaviti na inicijativu korisnika bunara. Kao rezultat toga, rizik od kontaminacije vode za piće u ovim slučajevima je gotovo trajan, a **sigurnost vode koja se snabdeva iz pojedinačnih izvora vode minimalna.**

Stoga, odgovorne institucije treba da se prioritarno angažuju na:

- (i) Investicije u izgradnju javnih sistema vodosnabdevanja u područjima gde oni ne postoje, i
- (ii) stvaranje sistema efektivnog nadzora kontrole kvaliteta vode u slučajevima snabdijevanja iz bunara i drugih pojedinačnih izvora vode i primjene standarda za zaštitu ovih izvora (bunara).



Figura 5. Bunar u selu Polac, Srbica

PREPORUČENA POLITIKA

Kosovo je posvećena postizanju ciljeva Agende 2030, uključujući postizanje cilja 6.1 ciljeva održivog razvoja, što podrazumeva obezbeđivanje pristupa bezbednoj vodi za piće za celokupno stanovništvo. Sa druge strane, sa Revidiranom Strategijom za Vode 2023–2027⁹ koju je usvojila Vlada Kosova u maju 2023, među definisanim ciljevima su i:

- (i) povećanje usklađenosti kvaliteta vode koju snabdevaju javni vodovodi – na nivo od 99,5% (sa sadašnjeg stanja od 98,1%) do 2027 godine;
- (ii) povećanje pokrivenosti stanovništva javnim sistemima vodosnabdevanja kojima upravljaju RVK – do 90% do 2027 godine (sa 79% koliko je trenutno).

Imajući ovo u vidu, kao i značaj pristupa bezbednoj vodi za piće za zdravlje i dobrobit stanovništva, ali i za privredu zemlje, preporučuje se da se odgovorne institucije bave problemom bezbednosti voda kroz sledeće akcije:

1) Izrada planova za bezbednost vode od strane RVK.

NIJZK treba stvoriti smernice koje će služiti kao alat za RVK za razvoj planova bezbednosti vode za sve sisteme vodosnabdevanja kojima upravljaju. Za projektovanje i sprovođenje ovih planova, koji su od suštinskog značaja za bezbednost vode, RVK treba da formiraju sopstvene timove za izradu i sprovođenje planova za bezbednost vode.

2) Efikasnu zaštitu izvorišta vode za piće u skladu sa važećom zakonskom regulativom u snazi¹⁰.

Pošto su za većinu izvora vode za piće koje koriste RVK, od 2013, sanitarne zaštitne zone su definisane odlukama Vlade zajedno sa merama koje se moraju primeniti na svaku od 3 sanitarnih zona, ove mere moraju biti u potpunosti sprovedene od strane RVK, MŽSPPI i opštine, svaka u skladu sa svojim odgovarajućim odgovornostima predviđenim zakonom.

⁹ Vlada Kosova (2023). Razmatranje Državne strategije za vode 2023-2027 i Akcionog plana 2023-2025, Priština, https://mmpfi.rks-gov.net/MMPHIFolder/DocumentsFiles/2023_d8a77e4b-0cdc-4825-964b-b42d6466fd9e.pdf

¹⁰ [Zakon No. 04/L-147 za Vode Kosova](#) usvojen od strane Skupštine Kosova u aprilu 2013 godine i [Administrativno Upustvo No. 15/2017 o Kriterijumima za odredjivanje sanitarnih zona vodnih dobara](#) usvojen od MŽSPPI u 2017 a izmenjen i dopunjen od [Administrativnog Upustva MŽSPPI No. 11/22](#).

3) Integracija svih gradskih i ruralnih sistema vodosnabdevanja pod upravljanjem RVK.

Imajući u vidu da su sedam RVK javna preduzeća licencirana od strane WSRA koja imaju profesionalne i finansijske kapacitete za pravilno upravljanje sistemima vodosnabdevanja, uključujući kontrolu kvaliteta vode i obezbeđivanje bezbednosti vode za piće, od fundamentalnog je značaja da svi urbani i ruralni sistemi koji se trenutno ne upravljaju RVK stave pod njihovom upravom. Ovo se smatra najboljom opcijom za bezbednost vode za piće koja se snabdeva putem javnih vodovodnih sistema.

4) Izrada tehničkih standarda za izgradnju i zaštitu pojedinačnih bunara za vodosnabdevanje.

S obzirom na to da još uvek postoje (i biće još neko vreme) domaćinstva koja se snabdevaju vodom iz pojedinačnih bunara, preporučuje se da NIJZK izradi dokument – tehnički standardi za izgradnju, bušenje i održavanje i koji se sprovodi u saradnji sa opštinama. Takođe se preporučuje da NIJZK zajedno sa opštinama izvrši inventarizaciju (registraciju) pojedinačnih bunara i praćenje kvaliteta vode u tim bunarima, vodeći računa o odgovornosti NIJZK-a u zaštiti javnog zdravlja.

5) Izgradnja javnih vodovoda na područjima gde ih nema

S obzirom na probleme koji prate kvalitet vode u slučajevima snabdevanja iz pojedinačnih vodovodnih sistema, kao što su: nedostatak sistematske kontrole kvaliteta vode, nedostatak mera zaštite pojedinačnih izvora/bunara, prioritet treba dati planiranju i izgradnji sistema vodosnabdevanja u svim oblastima gde nedostaju, kao i da ih integriše pod upravljanjem odgovarajućih RVK u skladu sa uslužnim oblastima koje ih imaju.

REFERENCA

- 1) Svetska Zdravstvena Organizacija (2022). *Stanje vode za piće u svetu: Hitan poziv na akciju za ubrzanje napretka u obezbeđivanju bezbedne vode za piće za sve.*
<https://www.who.int/publications/i/item/9789240060807>;
- 2) Svetska Zdravstvena Organizacija (2023). *Priručnik za plan bezbednosti vode: upravljanje rizikom korak po korak za snabdevače pijaćom vodom, drugo izdanje.* Ženeva; 2023.
<https://www.who.int/publications/i/item/9789240067691>;
- 3) Svetska Zdravstvena Organizacija (2004). *Guidelines for Drinking-water Quality*, Vol 1, third edition. Geneva.
- 4) Regulatorni Autoritet za Vodne Usluge (2022). Godišnji izveštaj o učinku pružalaca usluga vode – 2021. Priština.
http://www.arru-rks.org/assets/cms/uploads/files/MonitorimiPerformances/RaportiVjetoriPerformances_eOfruesveteSherbimit_05.09.2022.pdf;
- 5) Agencija Statistiku Kosova (2022). *Statistika voda na Kosovu 2020–2021.* Priština –
<https://ask.rks-gov.net/media/6987/statistikat-e-ujrave-2020-2021.pdf>;
- 6) Vlada Kosova (2023). Razmatranje Nacionalne Strategije za Vode 2023–2027 i Akcionog Plana 2023–2025, Priština.
https://mmphi.rks-gov.net/MMPHIFolder/DocumentsFiles/2023_d8a77e4b-0cdc-4825-964b-b42d6466fd9e.pdf.
- 7) [Instituti Kombëtar i Shëndetësisë Publike të Kosovës \(2018\). Raporti-vjetor-Cilësia-e-ujit-të-pijshëm-në-Kosovë-2017.pdf \(niph-rks.org\), qershor 2017;](#)
- 8) [Instituti Kombëtar i Shëndetësisë Publike \(2023\). Raporti Vjetor i Departamentit të Ekologjisë Humane për vitin 2022. shkurt 2023.](#)



**Funded by
the European Union**

Ova publikacija je proizvedena kao deo projekta „Promocija Univerzalnog Pristupa Čistoj Vodi“, koji finansira Evropska Unija, Kancelarija na Kosovu, a sprovodi Let's Do It Peja.

Stavovi, mišljenja i preporuke izneti u ovoj publikaciji su stavovi autora i ne predstavljaju nužno stavove Evropske Unije, Kancelarije na Kosovu.

Let's Do It Peja

Address: Shtëpia e Kulturës, kati III
30000, Pejë, Kosovë

Email: letsdoitpeja@gmail.com

Tel: +383 49 124 548

www.puacw.ldip.com



Promoting Universal
Access to **Clean Water**

Bezbednost Vode za Piće na Kosovu

